

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารงานวิจัยนี้เป็นการรวบรวมแนวคิด หลักการ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอันเป็นสาระสำคัญที่เป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษา โดยได้กำหนดเนื้อหาในการศึกษาดังนี้

1. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การบริหารการศึกษา
3. การบริหารสถานศึกษา
4. การบริหารงานวิชาการโรงเรียน
5. งานวิจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา
6. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานของชีวิตและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปีเป็น 9 ปี และผนวกการประถมศึกษากับมัธยมศึกษาเข้าด้วยกันเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีเป็นการแสดงเจตนารมณ์ที่จะสร้างสังคมไทยให้ดีกว่าที่เป็นอยู่อีกด้วย

1. ความหมายของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาที่รัฐมีหน้าที่จะต้องจัดให้ประชาชนเพื่อสร้างเอกภาพของชาติ โดยให้สนองตอบความต้องการของประชาชน สำหรับความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความสามารถ มีคุณธรรมและใช้ความรู้ในการพัฒนาตนเองและสังคม ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

กมล สุคประเสริฐ (2541 , หน้า 1-2) กล่าวว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การศึกษาสำหรับทุกเพศ ทุกวัย ให้มีโอกาสได้เรียนรู้ความรู้ทั่วไปที่มีประโยชน์ต่อชีวิต ปลุกฝังให้เกิดความอยากเรียน อยากรู้ มีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักถาม สังเกต วิเคราะห์ตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

กรมวิชาการ (2541, หน้า 1-2) กล่าวว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การศึกษาเพื่อชีวิต ที่มีคุณภาพของประชาชนไทย ช่วยให้ผู้เรียนมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2542 , หน้า 2-5) กล่าวว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การศึกษาที่จำเป็น ที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐาน และฐานที่แข็งแรง มั่นคง เพียงพอกับการ

1. ดำรงชีวิตที่ดีในวันข้างหน้า
2. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
3. สามารถประกอบกรงาน อาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และ
4. สามารถพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนมีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่นใน

การพัฒนาชุมชนสังคม และประเทศชาติการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี หมายถึง การศึกษาที่เริ่มจากชั้นประถมจนถึงมัธยมศึกษาปริญญาตรี อีกทั้งยังสอดคล้องกับพระราชโองการที่ประกาศเป็น การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ที่ว่าให้มัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน

2. ความสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ของประชาชน เพราะมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านที่มีความสมบูรณ์ในทุกๆด้านซึ่งได้มีผู้ให้ความคิดเห็นและให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 15) กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ไว้โดยสรุปว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นปัจจัยที่จำเป็นและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัย 4 เพราะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นเครื่องมือที่ให้มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถที่จะใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรีด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่ทำให้มนุษย์รู้จักช่วยกันทำนุบำรุงสังคมของตนให้คงอยู่ได้อย่างสงบสุขและมีคุณภาพ หากบุคคลท่านใดไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคคลนั้นจะเป็นผู้ผิดปกติ ต้องมีความเป็นอยู่ที่เดือดร้อนลำบาก

ศุภวรรณ นิตสุวรรณ (2548 , หน้า 3) กล่าวว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งของมนุษยชาติ หากเปรียบเทียบการไร้การศึกษาเป็นความยากจนขาดแคลนแล้ว กล่าวได้ว่าความยากจนทางสติปัญญานั้นทำให้มนุษย์เดือดร้อนได้มากกว่าความยากจนทรัพย์สินหลายเท่าตัว

สรุปได้ว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ซึ่งจำเป็นต้องดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เพราะการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่มนุษย์ใช้สำหรับการปฏิสัมพันธ์ด้านต่างๆ ที่มีคุณภาพระหว่างคนในสังคมเป็นอย่างดี

ฉะนั้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาซึ่งต้องจัดไม่น้อยกว่า 12 ปี ก่อนระดับอุดมศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสบการณ์ด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนมีความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

การบริหารการศึกษา

ในปัจจุบันการศึกษาจะต้องมีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย รวมทั้งมีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นอย่างดีต่อเนื่อง ในกระบวนการพัฒนาทั้งครูและการจัดการเรียนการสอนต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารการศึกษา อีกทั้งยังได้กระจายอำนาจลงไปเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะกล่าวถึงความหมายของการบริหารการศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา เป็นสาขาของการบริหารทั่วไป ซึ่งวิวัฒนาการมาจนเป็นการบริหารที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2542 , หน้า 6 อ้างอิงใน ชิตณรงค์ ขตัญญูเขียว , 2550) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายคนร่วมการดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน นับแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

หวน พินธุพันธ์ (2543 , หน้า 2) ให้ความหมายของการบริหารการจัดการศึกษาไว้ว่า หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลร่วมมือกัน ดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทำให้คนมีอาชีพ และมีพฤติกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมในด้านต่างๆ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษา ดังนี้

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2542) นำคำประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า เป็นเครื่องมือที่ทำให้คนมีสติปัญญา มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพช่วยเหลือตัวเอง และพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้

ลัดดา สุวรรณกุล (2544 , หน้า 1) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการในการสร้าง บุคลากรและความสามารถของบุคคลและการนำประโยชน์จากวัสดุสิ่งของและอุปกรณ์ต่างๆ มาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้มีการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและ ไม่เพียงแต่พัฒนาเยาวชนของชาติเท่านั้น แต่ยังมุ่งในการพัฒนาบุคลากรต่างๆ ของโรงเรียนด้วย

จากนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นไม่ว่าสังคมใดหรือประเทศใด ย่อมให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาสำหรับประชาชน

ฉะนั้น การบริหารการศึกษา จึงเป็นการจัดการศึกษาสำหรับประชาชน ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนในสังคมในด้านต่างๆ โดยจะต้องกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาไว้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

การบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาชน ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ นับได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถเพียงพอต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับประชาชนด้วย

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาระดับต่างๆ ปฏิบัติตามนโยบายของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายสถานศึกษาไว้ว่า สถานศึกษา หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานทางการศึกษา หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

ประยูร แจ่มจรัส (2548 , หน้า 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ภารกิจหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ที่ผู้บริหารดำเนินการอยู่ในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษา

โดยสรุปแล้ว การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ภารกิจหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2. ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษา และระดับของการจัดการศึกษาแต่ก็จะคล้ายคลึงกันจะต่างกันในเรื่องละเอียดของหน้าที่ในแต่ละภารกิจ ซึ่งมีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจสถานศึกษาไว้ ดังนี้

นิพนธ์ กิณวงส์ (2543, หน้า 64) ได้กล่าวไว้ว่า ขอบเขตของงานบริหารสถานศึกษา ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษากำหนดไว้มี 6 งาน คือ

1. งานบริหารวิชาการ
2. งานบริหารบุคลากร
3. งานบริหารธุรการ
4. งานบริหารอาคารสถานที่
5. งานบริหารกิจการนักเรียน

6. งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 , หน้า 34) ได้กำหนดขอบข่ายและกิจการการบริหารและจัดการสถานศึกษา ไว้ 4 ด้าน

1. งานบริหารวิชาการ
2. งานบริหารงบประมาณ
3. งานบริหารบุคลากร
4. งานบริหารทั่วไป

จากขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป คือ การบริหารสถานศึกษา เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแผนที่วางไว้ และเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามขอบข่าย / ภารกิจสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ผู้ศึกษาจึงขอศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

การบริหารงานวิชาการโรงเรียน

การบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในการศึกษาคั้งนี้จะกล่าวถึงความหมายของงานวิชาการ ความสำคัญของงานวิชาการ และขอบข่ายของงานวิชาการตามลำดับดังนี้

ความหมายของงานวิชาการ ความสำคัญของงานวิชาการ และขอบข่ายงานวิชาการ

ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของงานวิชาการ ดังนี้

รุ่ง ลอยเลิศ (2543 : 20) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนให้เกิดความรู้และการศึกษา ของเด็ก

รุจิรี ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม (2545: 56) ได้ให้ความหมายของงาน วิชาการว่า หมายถึง เป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนา การเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตร อย่างมีประสิทธิภาพ

กมล ภูประเสริฐ (2545: 6) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจ สถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 2) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง เป็นการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีคุณภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

จากความหมายของนักการศึกษาที่กล่าวมา อาจสรุปความหมายของงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างทางด้านวิชาการ ในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การปรับปรุง พัฒนาการเรียนสอน ให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน มีคุณภาพ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของสถานศึกษา

ความสำคัญของงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นงานหัวใจหลัก ของสถานศึกษา โรงเรียนจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นสำคัญ ส่วนงานอื่นๆ เป็นงานส่งเสริมการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ และช่วยอำนวยความสะดวกแก่งานวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 33) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. งานวิชาการเป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม เจตนาดีและค่านิยมให้ผู้เรียนเป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุขในการดำรงชีวิตตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม
2. งานวิชาการเป็นตัวกำหนดปริมาณงานของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีงาน วิชาการมากปริมาณงานด้านอื่นๆ ย่อมมีมากตามไปด้วย
3. งานวิชาการเป็นเครื่องกำหนดการจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็นในรูปของงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์จะจัดให้ตามสัดส่วนของปริมาณงานวิชาการของ โรงเรียน โรงเรียนจะได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณงานของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณงานด้านวิชาการ
4. งานวิชาการเป็นเครื่องตัดสินคุณภาพของโรงเรียน การพิจารณาคุณภาพของโรงเรียนต้องอาศัยงานทางด้านวิชาการของโรงเรียน โดยพิจารณาวิธีการและผลผลิตของระบบงาน วิชาการ อันได้แก่ วิธีการสอนของครู การบริหารงานวิชาการ ผลสำเร็จของครู ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น

5. งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการ กระตุ้นและส่งเสริมให้ครูร่วมมือกัน ในการปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนอยู่เสมอ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักวางแผน การติดต่อสื่อสารการประสานงาน การควบคุมบังคับบัญชา การวินิจฉัยสั่งการ การมอบหมายงานให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของงานวิชาการดังกล่าวมาอาจสรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นตัวกำหนดปริมาณงานของ สถานศึกษา การจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียน คุณภาพของโรงเรียน และเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กร

ขอบข่ายงานวิชาการ

งานวิชาการที่ผู้บริหารต้องจัดทำได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงาน วิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดและประเมินผล การเรียนงานทะเบียนนักเรียน ไม่ว่าจะกิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีเยี่ยมงานนั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการ ขอบข่ายของงานวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 32) ได้กำหนดออกเป็น 12 งาน ดังนี้

1. **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา** พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทยพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำ สาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 34) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 สาระแกนกลาง กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสถานภาพปัญหาและความต้องการของ ชุมชนและท้องถิ่น

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานะภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายาม บูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการการใช้ หลักสูตรให้เหมาะสม

1.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

1.6 ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.7 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

จากแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจะต้อง สนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์และส่งเสริม ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดหาคู่มือ แนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มา บริการแก่ครู ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นิเทศการใช้หลักสูตร ติดตามและประเมินผลการใช้ หลักสูตรและนำผลการประเมินมาพัฒนา หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และดำเนินงานตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นหน้าที่หลักและสำคัญยิ่งของบุคลากรทางการศึกษา ธเนศ ขำเกิด (2541 : 28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่าความสำคัญของการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่ตัวเนื้อหาแต่อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ (Process) เป็นการเรียนรู้วิธีที่เรียน (Learn how to learn) และคุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่เป็นผลผลิตจากกระบวนการดังกล่าวคือ การเป็นบุคคลที่มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีทักษะทางสังคมสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการสื่อสาร มีทักษะในการแก้ปัญหาได้ ในทุกสถานการณ์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 34) ได้กล่าวถึงแนวการปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระ และ หน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง การ ส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสาน ความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ ะ กิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อ ต่อการจัดกระบวนการ เรียนรู้ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการ จัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศ ที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ร่วมกันหรือแบบอื่นๆ ตามความเหมาะสม

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม จากแนวปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจะต้องวางแผน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู ควบคุม กำกับให้การ จัด ตารางสอนของครูเป็นไป ตามความเหมาะสมของครู มีการจัดเตรียมการสอนและบันทึกการสอนที่ เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำโครงการและใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

3. การวัดผล การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การวัดผลและ ประเมินผล เป็นนกระบวนการหรือกิจกรรมทางวิชาการที่จะทำให้ทราบว่า การดำเนินกิจกรรม การเรียนการสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหา มีอุปสรรค มีข้อบกพร่อง และมีข้อจำกัดในเรื่องใดอย่างไร อันจะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนให้ ดียิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 35) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในด้าน การวัดผลและ ประเมินผล ดังนี้

3.1 กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

3.2 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้น การประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน

3.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียน จากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.5 พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

จากแนวทางในการปฏิบัติในด้านการวัดผลประเมินผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจะต้องดำเนินการวางแผนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลร่วมกับครู และฝ่ายวิชาการ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับ การวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง จัดประชุมอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล และควบคุมติดตามการประเมินผลและนำผลการประเมินมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญและความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติการในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูจะต้อง มีความรู้เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่ง สุกัน เทียนทอง (2546 : 29) ได้กล่าวถึง การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีขอบเขตอยู่ที่ การแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพ ให้ครูมีความเป็นผู้นำทางวิชาการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ ให้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และให้สามารถศึกษา ค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 (5) ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ ครูผู้สอนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 30 ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยมี ครูเป็น ผู้ปฏิบัติการวิจัยเรียกว่า ครูนักวิจัย (Teacher as Researcher) ซึ่งจะต้องมีพันธกิจ (Mission) ที่จะต้องค้นหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาต่อไป กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 35) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

4.1 ศึกษาวิเคราะห์วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้อ

4.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผล งาน การวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครั วองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

จากแนวทางการปฏิบัติในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับ การอบรมเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา สนับสนุนสื่อและอุปกรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย ให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียน การสอน จัดให้มีคู่มือ/เอกสารเพื่อประกอบ การจัดทำวิจัยให้แก่บุคลากรในโรงเรียน และสนับสนุนให้ครู นำเสนอผลงาน การวิจัยต่อผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 28) ได้กล่าวถึงสื่อการสอนว่า เป็นสิ่งที่สำคัญ อย่างยิ่งที่จะช่วยให้ นักเรียนเกิดความสนใจ และเกิดการเรียนรู้ในบทเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 36) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ดังนี้

5.1 ศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

5.2 ส่งเสริมให้ครู ผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนและกา พัฒนางาน ด้านวิชาการ

5.3 จัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางาน ด้าน วิชาการ

5.4 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากแนวปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาดังกล่าว ผู้บริหาร จะต้องสำรวจความต้องการของครูในการใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน การสอน จัดหา วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อ การเรียนการสอนมาบริการอำนวยความสะดวก แก่ครู ส่งเสริมให้ครู ได้มีการคิดค้นและผลิตวัสดุสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และควบคุม กำกับ ให้ครูได้ ใช้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ไว้หลายประการดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 25 ที่ได้กล่าวถึง หน้าที่ของรัฐว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอ ” และ มาตรา 29 คือ “ให้สถานศึกษาร่วมกับ บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการ เรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชน มีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆรวมทั้งหาวิธี การสนับสนุนให้ มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน” กระทรวงศึกษาธิการ (2546:36) ได้กำหนด แนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ดังนี้

- 6.1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งใน สถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง
- 6.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
- 6.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
- 6.4 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และ ประสานความร่วมมือสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เข้าร่วมกัน
- 6.5 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้ แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัด กระบวนการเรียนรู้ โดยครอบครัวชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากแนวการปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องจัดหาหนังสือให้มี ในห้องสมุดตามความต้องการของครูและนักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและ นอกโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียน และส่งเสริมให้ชุมชน มี ส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

7. การนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยพัฒนางานวิชาการเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาการจัดการศึกษา ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและวิธีดำเนินการสอน การนิเทศเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ผู้บริหารใช้พัฒนางานวิชาการของโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 36) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

7.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

7.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา

7.3 ประเมินผลการจัดระบบและการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา

7.4 ติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา

7.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา จากแนวทางการปฏิบัติในการนิเทศการศึกษาดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร เพื่อช่วยเหลือครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เสนอวิธีการ วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคของการนิเทศภายในโรงเรียน จัดให้มีการนิเทศโดยการมีส่วนร่วมของ ผู้เกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ครูนำผลงานจากการนิเทศภายในมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียน การสอน

8. การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นอย่างยิ่ง และเพื่อให้การดำเนินการแนะแนวในโรงเรียนประสบผลสำเร็จและบรรลุผล ดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546: 36) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการแนะแนวการศึกษา ดังนี้

8.1 การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน

8.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา

8.3 ติดตามและประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษา ในสถานศึกษา

8.4 ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาหรือเครือข่ายแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

จากแนวทางในการปฏิบัติการแนะแนวการศึกษาดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวให้กับครูในโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล จัดหางบประมาณสนับสนุนงานแนะแนว ในโรงเรียน ประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อ แนะแนวให้แก่ผู้เรียน และสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนเป็นบุคคลแห่งการแนะแนว

9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (อ้างในสถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ , 2545: 3) ได้กำหนดให้โรงเรียนจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ทั้งการประเมินคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก ในหมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก และเพื่อให้การพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จและบรรลุผลดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 37) จึงได้กำหนดแนวทางใน การปฏิบัติการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

9.1 จัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

9.3 วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

9.4 ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

9.5 ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา

9.6 ประสานความร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9.7 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพ ในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จากแนวทางในการปฏิบัติ ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา วางแผนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจัดทำ การประกันคุณภาพภายใน

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนเป็นสิ่งที่สถานศึกษาควรที่จะประสานให้ความร่วมมือกับสถาบัน องค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการให้ความรู้แก่คนในชุมชนอันเป็นแนวทางที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เมื่อชุมชนเข้มแข็งก็ทำให้การจัดการศึกษา ในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยความราบรื่นก่อให้เกิดความร่วมมือทั้งทรัพยากร และงบประมาณ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 38) ได้ให้แนวปฏิบัติในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ดังนี้

10.1 การศึกษาสำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

10.2 จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดและเทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่น

10.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

10.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชนและท้องถิ่น

จากแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องศึกษา และสำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการแก่ประชาชน วางแผนในการสนับสนุนงานวิชาการแก่ประชาชน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง วิชาการของสถานศึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนจัดบุคลากร ในโรงเรียนให้มีหน้าที่ประสาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ในยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ การประสานความร่วมมือในด้านวิชาการกับสถานศึกษาอื่นทำให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ได้รับความรู้ ที่กว้างขวางขึ้นเพราะการร่วมมือทางวิชาการเป็นการแบ่งปันสื่อ และองค์ความรู้ต่างๆ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 38) ได้ให้ แนวปฏิบัติในการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาอื่น ดังนี้

11.1 ประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาทั้ง บริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา และต่างเขตพื้นที่การศึกษา

11.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆทั้ง ภายในประเทศและต่างประเทศ

จากแนวปฏิบัติในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ดังกล่าวมาทำให้ทราบว่า ผู้บริหารจะต้องวางแผนร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับ องค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ แต่งตั้งบุคลากรให้มีหน้าที่ในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และจัดระบบในองค์กรให้มีความเหมาะสม ในการใช้เป็นสถานที่ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

12. การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน อื่นที่จัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะให้การสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง

อำรุง จันทวานิช (2546 : 20) กล่าวว่า โรงเรียนที่สมบูรณ์แบบนั้นต้องเป็นโรงเรียนที่สามารถเป็นแบบอย่างในการให้ความช่วยเหลือชุมชนและโรงเรียนอื่น และปัจจัยหลักแห่งการช่วยเหลือ คือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน และโรงเรียนอื่นในการพัฒนาครูและบุคลากรร่วมและสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมชุมชน ส่งเสริมโรงเรียนอื่นพัฒนาการจัดการศึกษาระทรวงศึกษานิเทศการ (2546 : 38) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนี้

12.1 สํารวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา

12.2 ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

จากแนวทางการปฏิบัติ การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องสำรวจและศึกษาข้อมูลรวมทั้งความต้องการในการสนับสนุนงานวิชาการแก่ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันที่จัดการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการได้รับการศึกษาของบุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา จัดระบบภายในองค์กรให้มีความเหมาะสมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาและ แต่งตั้งบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถให้มีหน้าที่ประสานให้เกิดความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

งานวิจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สกุล กังวานไกล (2542). ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1. ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม ด้านพัฒนาครู -อาจารย์ และด้านงานบริการทางวิชาการแก่ชุมชนอยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านงานจัดการเรียนการสอน และงานส่งเสริมวิชาการอยู่ในระดับมาก 2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนเอกชน และสังกัดเทศบาล มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและเกือบทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้งโดยรวมและเกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

สยามรัฐ กุลประดิษฐ์ (2542: 100) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และวิสัยทัศน์อยู่ใน ระดับที่สมดุลกัน ถ้าหากมีแต่วิสัยทัศน์เพียงอย่างเดียวก็จะบริหารในกรอบความคิดที่แคบ ถ้ามีเพียงความรู้ก็จะมีขาดประสบการณ์ในการมองอย่างรอบคอบตัดสินใจ บนความเชื่อมั่นทาง ศาสตร์ที่เรียนมาเพียงอย่างเดียวก็จะทำให้การบริหารผิดพลาดได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 33) ได้ประเมินพฤติกรรมด้านการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติผลการประเมินพบว่าผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความสามารถในการ บริหารแตกต่างกัน

สมศักดิ์ วรอินทร์ (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารแตกต่างกันรวมทั้งงานวิจัยของครัก (Krug)(อ้างอิงใน เพลินพิศ มั่นกระโทก, 2547: 67) ที่ได้ศึกษาการเรียนการสอนและความเป็นผู้นำผล การศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมให้ศึกษาสาระของการอบรมด้วยตนเองมี แนวโน้มที่จะได้รับความรู้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และมีทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างน้อยกว่า ผู้บริหารที่ผ่านการอบรมโดยเฉพาะ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 43) ได้ประเมิน ไม่เคยผ่าน พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผลการประเมินพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ การบริหารโรงเรียนที่ แตกต่างกันจะมีความสามารถในการบริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

วุฒิกโร ศิริแสง (2537: 108-109) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธร ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการปฏิบัติงาน วิชาการรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

ธัญชัย สายสุด (อ้างใน รัตนา ศรลา, 2547: 49) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อุบลราชธานี ผลการวิจัย ปรากฏว่าประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมีผลต่อการปฏิบัติ งานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ

เพียรพันธ์ กิจพาณิชย์เจริญ. (2552). ได้ศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านบริหารการจัดการการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้และด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยดังกล่าวมาอาจจะสรุปได้ ว่าลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารได้แก่ ประสบการณ์ในการบริหาร และวุฒิการศึกษาของผู้บริหารที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาแตกต่างกัน

งานวิจัยด้านการบริหารงานวิชาการ

งานวิจัยด้านการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องมี ดังนี้คือ

บุญชม ตี๋บุง และคณะ (2545) ความเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการในโรงเรียน ในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศุภวรรณ นิตสุวรรณ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน สถานที่ตั้ง ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานฯ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในครั้งนี้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก 9 ด้าน มีเพียง 3 ด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ตามเขตที่ตั้งพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทั้ง 12 ด้าน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นตามระดับการศึกษาพบว่ามี 2 ด้าน ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ และด้านนิเทศการศึกษา

สวัสดี เมฆพยับ (2536 , หน้า 41) ได้ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารเห็นว่างานนิเทศการศึกษาปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลางสำหรับงานด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติจริงอยู่มาก

สมชาย คำปลิว (2549) ได้ศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา อำเภอรวยละ ไร่ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

สามารถ สุยะโกทอง (2537, หน้า 74) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ มีการจัดทำจัดหาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตรร้อยละ 93.51 การจัดกลุ่มวิชาเรียนส่วนใหญ่เป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตรพร้อมทั้งมีการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นและใช้ ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนร้อยละ 76.92 สำหรับการนิเทศการภายในส่วนใหญ่จัดให้มีระบบการนิเทศภายใน ร้อยละ 87.18 และ เชิญวิทยากรมาให้ ความรู้ ร้อยละ 80 งานวัสดุ สื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จัดให้มีการผลิตสื่อ ร้อยละ 82.05 ขณะเดียวกันก็จัดให้มีระบบการยืม การใช้สื่อ และการนำไปใช้จริงร้อยละ 70.5 งานการเรียนการสอนมีการจัดการเรียนการสอนโดยให้ นักเรียนได้ฝึกงานและฝึกปฏิบัติจริง ร้อยละ 93.95 มีการจัดทำแผนการสอนรายวิชาและบันทึก การสอน ร้อยละ 85.90 งานการวัดผลประเมินผลส่วนใหญ่จัดให้มีการรายงานผลการเรียนการสอน ตามระเบียบร้อยละ 97.44 จัดให้มีการสอนซ่อมเสริมร้อยละ 92.59 มีการสร้างเครื่องมือวัดผล การเรียนรู้ ร้อยละ 89.74 ผลการวิจัยพบว่าการจัดบริการห้องสมุด ร้อยละ 85.90

นิคม พันธุ์คำ (2546) ศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานตามมาตรฐานตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานปฏิบัติการศึกษาในจังหวัด อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี มีบทบาทการบริหารงานวิชาการตามมาตรฐานตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของ สำนักงานปฏิบัติการศึกษา โดยรวมและรายได้อยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีวุฒิการศึกษา อายุ และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีบทบาท การบริหารงานวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่ ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีบทบาทการบริหารงานวิชาการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีบทบาทการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน

เพลินพิศ มั่นกระโทก (2547, หน้า 69) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ ของ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การ ปฏิบัติงานวิชาการโดยภาพรวมทุก ๆ ด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

พิสิทธิ์ จันทรเนตร (2542) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสกลนคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบ ว่า สภาพ การปฏิบัติงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนงานวิชาการ และการจัดการ งานวิชาการมีการปฏิบัติสูงกว่างานอื่น ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติงานต่ำกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้าน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการและเมื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างโดยภาพรวม พบว่าโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

วนิดา การขยัน (2547, หน้า 65) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด พังงา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

วุฒิไกร ศิริแสง (2547, หน้า 50) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร มีปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ ในภาพรวมทุกด้านและแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

อนันต์ รุ่งประพันธ์ (2540, หน้า 68) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่นกับไม่ได้รับรางวัลดีเด่น ในจังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม

ประทวน บุรุษ (2538, หน้า 118) ได้ศึกษาผลการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา แต่ละงานพบว่า ผลการบริหารวิชาการด้านงานหลักสูตรและการนำไปใช้ งานการเรียนการสอน และงานนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนงานวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก โดยที่ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อผลการบริหารงานวิชาการมากกว่าครูสายผู้สอน

สุวรรณ กระแสเทพ (2545, หน้า 64) ได้ศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารวิชาการของโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สกุล กังวานไกล (2542, หน้า 84) ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ ในระดับปานกลาง ด้านงานพัฒนาครูอาจารย์และด้านงานบริหารทางวิชาการแก่ชุมชน อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนงานด้านการจัดการเรียนการสอนและงานส่งเสริมวิชาการอยู่ในระดับมาก

จากงานวิจัยดังกล่าวอาจสรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา ได้ปฏิบัติ และมีปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง